

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben bázisba hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 Húsvét utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kérésekre visszadár
 vagy megválaszolására nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Katholikus összetartás.

A X. katolikus nagygyűlés alkalmából gondolkozzunk arról, ami nincs, pedig lennie kellene: a katolikusok összetartásáról.

Hatvan százaléka Magyarország lakosságának katolikus: van-e ennek látzata az ország külső képén, belső életében?

Ha az idegen egy országot meglátogat, első benyomásait az illető ország fővárosából szerzi. No te szegény idegen, furcsa fogalmat szerzel te Magyarországról, ha tapasztalataid gyűjtögetését Budapesten kezdted meg! Magyarországot keresvén, Palesztinában fogod magadat érezni s csak azt nem fogod megérteni, mióta folyik keresztül Jeruzsálemben a Duna? Mert a Duna — az még nem kóser Budapesten sem.

Nézzük irodalmunkat, mely egy Arany, Petőfi, Vörösmarty, Madách, Jókai, Mikszáth nemes hevülésén emelkedett egy merész szökkenéssel a kezdetlegesség, a tapogatózás, a beszélni tanulás gyermekes színvonalától egyszerre világirodalmi jelentőségre. Ki jár ma a nemzeti nagyok nyomdokain? Senki.

Irodalmunk színvonala esett, még pedig nemcsak függélyes irányban, hanem ferdén is: nemcsak értékéből vészett, hanem magyarságából is.

A hírlapirodalomról ne is beszéljünk; abban több a magyarság gyalázása, mint a magyarság. Aztán nézzük meg a lapokat, mikor olyan esemény fordul elő, amelylyel kapcsolatban a katolikusokra hazugságokat lehet ráfogni. A Ferrer-ügynél, a portugál forradalomnál, hogy a néhai való Dreyfus-ügyről ne is szóljunk, valóságos hazugság-özönt szórtak a magyar katolikus közönség közé — s nem tudjuk, volt-e katolikus magyar ember csak egy is, aki hazudozó ujságját vissza küldte volna.

Nézzük meg intelligenciánkat. Körülbelül 5000 orvos közül csak 1200 a katolikus. Ugyanannyi ügyvéd közül csak 1500, pedig legalább kétszer annyian kellene lenniök, hogy csak megközelítsék a 60 százalékos arányt, mely bennünket katolikusokat megillet. A jövő intelligenciája még sorvadtabb tüneteket mutat: a kereskedelmi iskolák növendékeinek csak 33 százaléka katolikus, a műegyetemen csak 38 százalékos, az állatorvosi akadémián pedig pláne csak 28

százalékos képviseli a 60 százalékos magyarságot. Nézzünk végig egyszer november 4-én bárhol a tartalékos tisztek főszemléjét: a katolikus magyarság elenyészően csekély számban van képviselve, ellenben, ha mozgósításra kerülne a sor, József örömmel tekintene szittyá tartalékosainkra, mondván: hej, ha ezek is ott lehetnek volna a többivel a jerikói hőstettnél!

Hol van hát a 60 százalékos katolikus lakosság? Izzad, küzd, dolgozik, turja a földet a mindennapi kenyérért, mely mindennap kisebb és drágább lesz, építi a fényes palotákat másoknak és balga fővel rohan tüntetésekbe, sztrájkokba mások hasznáért.

Lehetséges volna-e ez a fonák állapot, ha a 60 százalékos katolikus összetartana?

Nem, ezerszer nem! Hiszen mi képezzük ebben az országban a termelők és a fogyasztók többségét. Miénk az erő, miénk a hatalom — csak akarnunk kell, s miénk az ország.

Csak hogy bennünk katolikusokban legjobban ki van fejlődve a régi magyar átok: a széthuzás.

Nálunk világért sem támogatná

Modern butorok ■ 54 LUKÁCS NÁNDOR-nál ■ Rákóci-ut ■ 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Asszonyok, leányok.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

Tarka ruhájokban úgy festettek a pázsiton, mint valami nagy, libegő virágok. Szőke, barna hajuk megcsillant a bokrokon keresztül szűrődő nap aranyos fényében s úde, mosolygós arca volt mindegyiknek. Tulán, a kubikgödörök mögöl két kis parasztleány bámulta őket kerekre nyitott szemekkel, maguk után húzva a leveles végű fűzfavesszőt, a melylyel a rucáikat akarták szárazra terelni. A nagyobbik, a ki valamivel kevesebbet volt kócosabb a másiknál, — oldalba bökte a kisebbiket:

— Mulatnak az urak...

Lábujjhegyen lopódatok odébb és sóvárgó kíváncsisággal lesték őket. Az asszonyok, a leányok pedig körül-körül leheveredtek a fűbe, de úgy közlelő, szinte bágyadt volt a nézésük s a kis Balóthiné, — bármily érdeklődéssel is

akarta hallgatni a barátnéja élénk taglejtéssel markirozott, s nála mindig készletben lévő friss pletykáit: el nem fojthatott egy kurta ásitást. Az erős levegőt hozta fel okul, a mitől rendszeren megszokott fájdulni a feje. A másikat még egy ilyen kis intermezzo nem tudta megzavarni, hűségesen elfújta a maga hosszulére eresztett mondókáját s a végén ráütött egy megkoppasztott katángkóró szárával a fiatal Gerő vállára, a ki időközben hozzájuk telepedett:

— Aztán se szó, se beszéd, ha már maga is meghallotta. Nem akarom, hogy tőlem kerüljön ki a dolog, pedig hát tudja, magam se tenném értük tűzbe a kezemet...

Arról volt szó, hogy a Putnoki leányok, — különben ott ültek nem messze tőlük a piros ruhájukban, — szerelmes leveleket küldözgetnek az új szolgabírónak.

— Hiszen magam is láttam közülök egyet, — hunyorított ravaszul Gerő.

— Ne mondja, — csodálkozott az asszony, rosszul lepézett kárörvendéssel. No és ilyen lányok számítanak rá, hogy valaki elveszi

őket! — Borzasztó, mik történtek a mai világban!...

— Mártha, — kiáltott egy magas, vékony, fehér ruhás leányra, vedd magadra a gallérodát!

Az apró, kövér természetű, mert valóságos ellentéte volt a hugának, ő maga sietett azt kihalászni a rögtönzött garde robe zűrzavaros tömkelegéből.

— A jövődbeli szolgabírónét félti benne, — jegyezte meg cinikusan Gerő.

Balóthiné nem szólt rá semmit. Könnyedén ugrott fel a fűből s a ruhája gyűrött fodrait simogatta le egyenkint.

— Menjünk, — mondta kurtán a fiatal embernek.

Könnyű, harmónikus volt a járása s a hogy együtt jönni látták őket, önkénytelenül is összesugtak az asszonyok, a leányok:

— Milyen szép pár ember...

Balóthiné mosolyogva csatlakozott a sétáló leányokhoz, valahogy még mindig azok közt érezte magát a legjobban. Félig behunyta a szemét s szende, álmatag arcával nagyon közölközött

KOBRAK cipőkülönlegességek raktára novembertől

RAKÓCI-UT. VEISZLOVITS-HÁZ.

Telefon: 847. szám.

egyik a másikat; ellenkezőleg, aki egy fejjel kinőne, azt is visszarángatjuk. A másik tábor, különösen annak szabaddómives vezérkara éppen ellenkezőleg okoskodik: mindenkit előre kell segíteni, hogy aki elől van, az utat törjön a többinek. Így lehet előre jutni, ami módszerünk szerint pedig hátramaradni.

Harsány riadóval tizedszer szól bele immár a katolikus nagygyűlés Magyarország katolikusainak alvajáró tömegébe: ébredjétek, szervekedjétek és tartsatok össze, míg van mit megmenteni! Ti, akik kényelemhen vagytok, álljatok bele a szervezkedés munkájába, mert ha így haladunk, gyermekeitek már száraz kenyérré szorulnak! És ti, akik száraz kenyér mellett viselitek az igát, ti is kelljétek föl, szervekedjétek Krisztus lobogója alatt, mert ha így haladunk, gyermeketeknek száraz kenyér sem jut! Ide s tova ott állunk, hogy szerzte nézünk s nem leljük honunk e hazában, melyet pedig tatárral, törökkel, némettel szemben első sorban mi tartottunk meg magyarnak!

Nem irányul ez a szervezkedés nem katolikus testvéreink ellen. Fordítva: ha ennek az országnak hatvan százaléka boldog, a másik negyven százalék boldogsága velejár. Kivéve természetesen azokat, akiknek más nyomorúsága a boldogságuk; nos hát mi csak ezek ellen szervekedünk, akik meghamisítják az ország külső ábrázatát, akik a páholyok sötétjében aknákat ásnak a hármass halom alá, hogy ledöntsék róla a kettős keresztet.

Tizedszer kiáltjuk bele a magyar pusztába: keresztények, katolikusok,

talpra! S vajjon hányszor fog még az a riadó felhangzani, míg végre nem lesz a pusztába kiáltásnak szava? Mikor fog visszhangzani reá husz millió magyar keresztény?

Nem tudom. De azt tudom, hogy azon a napon új, szebb fejezetet kezdenek írni a magyar történelemben. *

A magyar delegáció.

A külügyi költségvetés vitája volt napirenden. Az első szónok *Laszkáry Gyula* főrendi delegátus, aki mindenben helyesli Aehrenthal politikáját.

Mezőssy Béla következett utána a szónokok sorában. Hajlandó vállalni az annexióért a felelősséget az a részét, amely abból reá, mint a volt kormány egyik tagjára hárul, de nem hallgathatja el azt a meggyőződését, hogy a monarchiának sokkal kevesebbe került volna az annexió, ha Törökországgal előzetesen megegyezett volna. Helytelen dolog tőkét kovácsolni az annexióból és úgy tüntetni fel azt, mint valami nagy dicsőséget, hiszen belőle a monarchiának előnye nem is származott.

Bíró Solymossy Ödön egyetért Aehrenthal külpolitikájának irányelveivel.

A következő szónok *Rakovszky István*. Ő is vállalja a felelősséget az annexióért, mert megszavazta, de az annexió keresztülvitelének módjárt már a külügyminisztert terheli a felelősség. Ez a keresztülvitel nem a legszerencsésebb volt. Hiányosnak tartja az annexió történetéről kiadott jegyzékgyűjteményt is. Az nem igaz, hogy Aehrenthal rossz időt választott az annexióra. Az ő minisztersége alatt nem volt ennél jobb időpont, *de volt Goluchovszky alatt, még pedig az orosz-japán háború időpontja.*

Következetlenséggel vádolja a külügy-

minisztert. Az annexió publikálásánál kijelentette Aehrenthal, hogy a novibazári szandzsák kiürítése elég kárpótlás Törökországnak, pár hónap múlva ő ajánlotta fel a 2 és fél millió font örök kárpótlást. Ennek a kárpótlásnak igazi oka az osztrák ipar ellen rendezett konstantinápolyi bojkott. Aehrenthal politikáját a konstantinápolyi teherhordók irányították. Hibáztatja azt is, hogy az annexió jogalapjává a berlini szerződést tették, holott az annexióra minket jogositott az a pénz és vándorlás melyet 1878 óta Boszniára pazaroltunk.

Gróf *Tisza István* az elmúlt külpolitikai események bírálatával kezdi beszédét. A monarchia rendkívül nagy előzékenységet tanúsított Törökországgal szemben és remélhető, hogy Törökország méltányolni fogja ezt és a jövő politikájában erősebben fog csatlakozni. A többi Balkán-állammal szemben az az álláspontunk, hogy igyekezzünk megnyerni azok szimpátiáját.

Ezt azonban nem közgazdasági borraválókkel kell elérni, hanem jó külpolitikával. Ebből a szempontból örül annak, hogy a külügyminiszter a Balkánon semmiféle területi hódításra nem gondol. Reméli, hogy ezt a balkáni államok jóindulattal fogják honorálni.

Ha a balkáni államok át lesznek hatva attól a meggyőződéstől, hogy egyedül az osztrák-magyar monarchia az, amely semminemű terjeszkedési vágygyal nem néz feléjük, akkor őszinte rokonszenvvel fognak felénk fordulni. Ehhez azonban szükséges, hogy erősek legyünk. A világpolitikai helyzet olyan, hogy nemsokára koncentrált erővel fogják a Balkánra vetni magukat olyan hatalmak is, melyek eddig ebben akadályozva voltak.

Ha Oroszország összeszedi erejét, ismét a Balkán felé fog fordulni. Meg kell tehát adni a külügyminiszternek azokat az eszközö-

illet. Kellemes, hűvös volt a levegő körülöttük, a háttér néhány sugár jegenyefája s a kubik gödrök széléen a parti fűzes megkezdte hagyományos susogásait. Az asszonyok, a leányok ágakat tördeltek belőlük, hogy velük a szunyogokat elhajthassák, mert azok is jöttek a vízről seregesszöl.

Pedig csak most jött volna meg a kedvük igazán. Valakinek eszébe jutott kihozni a cigányt s a tavalyi mulatságról megmaradt lámpionokat. Kitérő mulatságot kerekítették hirtelenében. Folyt a bor, a pezsgő. Gerő egész közel ült a szép asszonyhoz s a szeme csillogott, a mig mámorosan koccintott vele.

Balóthiné elvörösödött, hogy szinte piros lett még a csipkái alatt rejtőzködő üde, fehér nyaka is, a fiatal ember meg egyre közelebb hajolt hozzá. Suttogó volt a hangja:

— Ilona, édes Ilona emlékszik-e?

Az asszony az ölébe hullott száraz leveleket tépdeste apróra s szinte idegesen vágott közbe:

— Ugyan hagyja el...

Fázósan bujt a gallérjába, érezte, hogy reszket a keze. Valami belső forróság is kintozta s szeretett volna elmenekülni, maga se tudta hová. Behunyta szemét, csak hogy ne lássa a férfi reá szegzett tekintetét, de a lecsukott pillán keresztül se tudott attól szabadulni.

Elfojtott, lázas hangon folytatta amaz:

— Ilona, lássa, maga az oka mindennek,

maga kereste a boldogtalanságát. Mert tudom, hogy az, az arcára van írva, a szeméből kiolvashatja mindenki. Maga nem szereti az urát.

Balóthiné egymásra szorította szájszéleit és nem szólt.

Hiszen igazat mond Gerő, persze, hogy nem szereti. Hogy is szeretné, — alig ismerte. Valamelyik nagynénje mondta ki helyette az igent, mert az ura derék, munkás, jóra való ember hírében állott, — a ki mellett sohase fog fájni a feje, a ki megelégszik csak egyetlen jó szóval is, s ha a feleségének nem fog tetszeni, bizony meg tudja állani, hogy meg ne csókolja, akár egy hétig. Ugy, szegény Balóthi. S aztán, mikor a nagynénje bemutatta neki, mint vőlegényét, Ilona csak elkezdett kacagni. Kacagott, meg sirt is, azt hitte megszakad a szive. Az örömtől, a boldogságtól, erősítette a nagynéni a megrémült vőlegénynek, pedig az szegény ép annak ellenkezőjétől kapott siró-nevető göröcsöt. A jó Balóthi rendkívül félszegnek és zavartnak tűnt fel előtte a fontos pillanatban s a ruhája, a keztyűje se volt valami kifogástalan. A mikor Ilona fővárosi leány létere úgy hozzá volt szokva a jószabásu kabátokhoz.

— Azok az ugynevezett jószabásu kabátok a legtöbbször nincsenek kifizetve, — jegyezte meg később a néni s a családi tanács bizony megállapította az ünnepélyes eljegyzés napját.

— Lássa, — folytatta Gerő, — ha akkor vár reám egy-két esztendő...

az asszony közömbösséget akart szinlelni de a hangja remegett egy kissé:

— Felejtük el Gerő...

— Soha! — mondta amaz és szinte szinpadai gesztussal hajtotta fejét a tenyerébe.

Gyönyörű feje volt, valóságos Apolló fej, megtestesült férfi-ideál. Balóthinéknak, összeszorult a szive, ha mellette az urára gondolt, aki alacsony volt, kövér s a haja vörhenyes, ritka. Minő különbség, — Istenem! És aztán megint saját magát látta az ura mellett, a mint hidegen tárgyalt vele egyet-mást s az ura szintoly kimérten válaszolt, mintha csupa idegnek volnának egymásra nézve. Ha egy kicsit hizelegni tudna, ha csak egy kicsit tudna olyan szépen beszélni, mint Gerő...

Keleten sárga-vörös csikok húzódtak fölé s a hajnali friss szél, mintha egy óriási tündér hajtotta volna a legyezőjével, megingatott erdőt, bokrot. Az asszonyok frou-frouját, meglankadt csipkéiket s a hogy fázósan összegubbaszkodva ültek kocsiakra várva, olyanok voltak, mint a koszu leányok drótra fűzött bokrétaí a lakodalom uton.

Balóthiné legjobban didergett. Valami különös bántó érzés lepte meg s szeretett volna elfutni onnan, el messze... Egy szomorú, jó emberhez, a ki, ha neki nem tetszik, akár egy hétig sem meri megcsókolni s a ki otthon maradt a mulatságról is szivesen, mert hátha ő úgy akarta. Dolgozik, hogy szinte a verejtéke

Haas Fülöp és Fiai

Nagyvárad es. és kir. szab. szőnyeg és

butorszövet gyárosok,

magyar királyi udvari szállítók

Rákóczi-ut, Rimanóczy-palota.

Az őszi idény megérkezésével a t. c. közönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegeket, butorszöveteket, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, stb.

Valódi keleti szőnyegeket, perzsa, indus és smyrna minőségben

igen jutányos áron. Nagy választékban raktárunkon a „Haas“-féle Agra és csomózott szőnyegeket legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjútakarókban, lópokrócokban nagy raktár. Szabott árak.

ket, amelyek lehetővé teszik a helyes balkáni politikát. *Tegyük a hadsereget erőssé és hatalmassá* és ez lesz biztosítéka annak, hogy nemzetközi helyzetünkben mindig megóvjuk az eddig szerzett előnyös pozíciókat.

Tisza után *Batthyány* Tivadar gróf szólalt fel.

Repülés.

Még csak egy éve is, Bleriot budapesti felszállása előtt mily mystikusnak és fantasztikusnak hallatszott ez a szó: repülés, már t. i. emberek repülése. Pedig ekkor már a zsenialis francia aviatikus átrepülte a La Manche csatornát s büszkén szállott le az angol Dovernél a »gloire« fia. De ezért ez nem okozott valami nagy izgalmat nálunk. Ahogy a magyar ember mondja az igen távol, vagy régen történt dolgokról »messze volt, régen volt, talán igaz sem volt«, úgy voltunk ezzel is.

Mult évi októberi repülése Bleriotnak a magyar levegőben, majd a tavaszi budapesti repülőversenyek már erősen figyelmessé tettek bennünket a repülésre.

Ezekután tehát nem csoda, ha vágytunk mi is a repülést látni. Hetekig, hónapokig azonban csak kísérleti nyul volt városunk a repülés kérdésében. Most ez az aviatikus ígérte jövetelét, majd amaz. A vége mindig csak egy volt a nótának — hogy nem láttunk repülést.

Most végre egy zsenialis aviatikus felszállását fogjuk ma látni. G. W. Hamel angol

csorog s a pénzt gyűjti neki, hogy legyen szép selyem ruhája, ragyogós arany karkötője . . . Es ő? — Nem vádolhatja-e a lelkiismeret, hogy órákig együtt ült Gerővel, mit is mondanak majd róla a többi asszonyok? . . . Ki fogják nevetni és sajnálni fogják a férjét, azért a boldog lánykori dolog miatt. Pedig hiszen Gerő se szeretetreméltóbb az ő uránál, most a nappali világosságnál pláne kiálthatatlan. A szemek karikás és beesett; nyilván a gyakori lumpolástól s olyan kopott, fakó az egész alak. Egy kis molett asszony háta mögött ül s ép oly ábrándos epedéssel néz arra is, mint ő reá az imént, még a fejét is éppen úgy hajtja a tenyerébe.

Könnyű jucker fogat elegáns zörgése hallatszott a győpön s Balóthiné felugrott:

— Ez a mi kocsink, — ni és az uram!

Balóthi hajtotta a két szürkét. Az ő józan hangján mondta a feleségének:

— Nem tudtam elgondolni, hova maradtak . . .

Az asszonyok, a lányok körülfojták őket. Ezalatt a kocsik egymásután gyülekeztek s hosszú sorban indultak meg. Balóthiné, úgy, hogy Gerő is láthatta jól, egészen közel simult az urához s igazán a szívéből mondta neki:

— Olyan boldog vagyok, hogy eljött értem . . .

férfit ez, aki Bleriot tanítványa volt s aki már Páris is körülrepülte 500 méter magasságban mintegy 40 percnyi időtartam alatt, legutóbb pedig Debrecenben mutatkozott be fényes sikerrel.

Ma délután tehát fogjuk látni a Bónai-kutnál a katonai gyakorlótérén. S ott, ahol eddig 75 centiméteres lépésekben haladtak a hadfiak s fásaszó gyaloglásban edzették testüket a harcra — a repülő ember fog felemelkedni a tér felett a gyorsvonatnál kétszer nagyobb sebességgel rohanó gépével s a gép zakatolása és berregése közepette, amit a gép karsú szárnyaival szelni fogja a levegőt, örömtől el keblünk, hogy a Teremtő által küldött isteni kegyelemképen belénk lehelt égi tűz mily csodadolgokra képes.

Nemcsak Nagyváradon, hanem az egész megyében is óriási érdeklődés nyilvánul a mai nagyváradai repülőnap iránt.

Nagyvárad város közönsége lázas érdeklődéssel fogad minden újabb hírt a repülőnapról s a vármegyéből is ezírel jönnek ez alkalomból Nagyváradra, hogy szemtanúi legyenek a technika legújabb csodás vívmányának.

A vidékről beözönlők az összes szállodák szobáit távirat és telefon útján lefoglalták, sőt a jelentkezők óriási tömege már nem jutott szobákhoz.

Tegnap a Bónai-kuti nagygyakorlótérén nagy munkában voltak, hogy minden intézkedést megtegyenek a repülés csodálatos látványának bemutatására.

G. W. Hamel, a már is nagy hírnévre jutott merész angol aviatikus nagy gondossággal ügyel mindenre, nehogy valami kellemtelen incidens megzavarja a ritka látványosságot. Figyelme mindenre kiterjed.

A repülés sorrendje.

A repülés programját úgy állította össze a jeles aviatikus, hogy a repülés minden nemét bemutassa.

A repülés mutatványa ma, vasárnap délután 2 órakor kezdődik, a következő sorrendben:

1. Remutadják a közönségnek a legújabb szerkezetű Bleriot-monoplánt, majd az 50 lóerejű kis Gnom motor forgását, mely 1276 fordulattal lendíti az óriási propeller kerekeit.

2. Felszállás hosszú hullással, úgy, hogy a közönség láthassa, amint ez a könnyű szitakötő alakú versenygép már 85 kilométer sebességgel gurul a földön.

3. Körrepülések a gép erős elhajlásával. Ennél a mutatványnál a nézőnek az az impressziója, mintha a monoplánnak a fordulási irány felé le kellene buknia. Ennek legfeltűnőbb jelensége, mikor a gép a levegőben 8-as alakot ír le.

4. Siklórepülés.

5. Hullámrepülés.

6. Magassági repülés.

7. A legérdekesebb eseménye lesz azonban a mai napnak az, hogy Hamel ezúttal egy házi-versenyben megakarja javítani a gyorsasági világrekordot, amelyet eddig Moran francia aviatikus vezet 114 kilométer sebességgel óránkint.

Ennek az érdekes rekordrepülésnek ellenőrzésére jury alakul. A jury tagjaiul G. W. Hamel Biharmegye és Nagyvárad urai közül követ-

kezőket kérte fel: dr. Miskolczy Ferenc és Hlatky Endre főispánok, Grünzweig Artur altábornagy, Ditrich Albert vezérőrnagy, Fráter Barthaás alispán, Rimler Károly polgármester, Gerő Armin főkapitány, Jankovich Károly őrnagy, Csécsi Nagy Lajos őrnagy, Kraller Konrad ezredparancsnok, Ditrich Rudolf tüzérezredes, Pernetzky József ezredes, Wertheimstein Alfréd, Kőszeghy József főmérnök, Lukács Ödön tanácsos, tüzoltóparancsnok, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Schwartz Ferenc földbírtokos, Wörner Kálmán árvaszéki elnök, Lovassy Ferenc földbírtokos, Pallay Lajos, dr. Schwartz István, Telegdy József orsz. képviselő, dr. Ertsey Péter orsz. képviselő, Fanta Géza huszárszázados, báró Baich Péter, Szunyogh Lóránd, Grácz Lajos tüzoltóparancsnok és a nagyváradai lapok szerkesztői.

A rekordverseny lesz befejezése a mai repülőnapnak, mely körülbelül fél öt óra tájban ér véget.

A belépő-jegyek váltása.

A repülés megtekintésére érvényes jegyek a városban Vidor Manó, Kiss Dávid és társa és Sebő Imre üzletében válthatók. Páholy ütés 10 korona. Első sor ülőhely 6 korona, másodrendű 3 korona, Allóhely elsőrendű 2 korona, másodrendű 1 korona.

A repülés tere zárt kordognal lesz körülveve és a kivezető utakon a Rulikovszky ut, az Aradi-ut végén, valamint a Rhédey-kert felőli bejáratnál felállítandó sátrakban lesz a jegyárúsítás. As előrelátható nagy tolongás folytán saját érdekében helyesebben cselekszik a közönség, ha jegyeit előre váltja meg a városban.

Az iskolák növendékeinek Letzter József azt a kedvezményt nyújtotta, hogy a diákok tanáraik vezetése mellett külön, részükre fenntartott helyről 1 koronáért nézhetik végig a repülést. Elsőnek a nagyváradai honvédtudományi iskola igazgatója jelentette be, hogy összes növendékei jelen lesznek a repülésnél. Hasonlóképpen csoportosan mennek ki a többi nagyváradai iskolák diákjai is.

Figyelmeztetjük az iskolák igazgatóit, hogy az iskolás gyermekek jegyeit már ma, vasárnap délelőtt váltsák meg a Rimanóczy-szállodában levő rendező irodában, mert a jegypénztáraknál nem adnak ki ilyen tömeges jegyeket.

Gyermekjegyek 12 éven a'uli gyermekek részére, az 1 koronás állóhely kivételével, féláron adatnak ki, azonban ilyen féláru jeggyel 12 évesnél korosabb diákok csak ráfizetés mellett bocsátatnak be az elzárt területre.

A rendezők kellőeg gondoskodtak, hogy a repülést senki ingyen ne nézhesse, s így akik arra számítanak, hogy a kordonon kívül is látják a repülést, s mint a löversenyeknél, a közelben csoportosulhatnak, csalódnia fognak, mert jegy nélkül senki sem mehet a gyakorlótérre s annak területét úgy elzárják, hogy a jeggyel nem bírók meg sem közelíthetik.

A tribünöket tegnap felépítették. Felállították a büffet is, ahol a közönség hideg ételeket, italokat, kávét, süte-nynt, szivart kaphat a repülési gyakorlatok ideje alatt.

A rendőrség intézkedései.

A ma tartandó repülés mutatvány alkalmából a rendőrség a következőket közli:

Bérmocsi díjak: egytagu bérmocsi ki a Bónai-kuti gyakorlótérre vagy vissza 2 korona.

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Rendelés szerint a legszebben készít

uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.

Kétfogatu bérkocsi 3 korona. Ha a bérkocsit várakozással veszik igénybe, úgy a várakozási idő a rendes tarifa szerint félóránként, illetve óránként külön felszámítható. Bérautomobilok: személyenként ki vagy vissza 1 kor. 20 fill. Vagy ha az egész automobilt kibérlik, ki vagy vissza 6 korona.

Jegyeket lehet váltani:

1. A Szent László-téren felállított pénztárnál.
2. Az aradi uti vámháznál felállított pénztárnál.
3. Az ürögdi uton létesített kocsibejárat (hangár közelében) mellett felállított pénztárnál.
4. A gyakorlótér Ürögdi felőli sarkánál (Aradi-uton) felállított pénztárnál.
5. Az árapasztó csatornának szénaraktár mellett levő hidjánál felállított pénztárnál.
6. A Rulikovszky-uti Szénáskertnél felállított pénztárnál.

A közbiztonsági szolgálatok és a szükséges utelzárásokat a rendőrség és a csendőrség együttesen fogja eszközölni.

A gyakorlótér körülzárása akként történt, hogy a repülés terét csupán azok közelíthetik meg, akik jeggyel ellátva az egyes bejárati ponton beocsátást nyernek. S a rendőrség figyelmezteti a közönséget, hogy a feltartóztatást elkerülendő, jegyeiket kabátban kívül, gombra felakasztva, feltűnő helyen viseljék.

Közlekedés tekintetében a rendőrség következőképpen utasít: Gyalogosok részére:

1. Kétfogatu bérkocsi, a Rulikovszky-uton át a Bóni utig.
2. Négyfogatu bérkocsi, Aradi ut s a Ürögdi ut között, az árapasztó csatorna felől a közlekedés.
3. Kétfogatu és négyfogatu bérkocsi a rendőrség a Nagyteleky-uton és Aradi uton jelölt ki a országutról a kocsik a puskaporos raktár és a hangár között létesített hidon mehetnek be a a gyakorlótérre.

A várakozó kocsik felállítási helyétől a hangár s a puskaporos raktár közötti téren a gyakorlótérnek az országut melletti részét jelölte ki a rendőrség.

A szakelődök befejezték tanácskozásukat. A két kormány szakelődői, miután tegnap éjjel 11 óráig tárgyaltak a bank és a készfizesítés ügyében, ma befejezték tanácskozásukat. A megállapodásokat ma délután veszik jegyzőkönyvbe és visszautaznak Budapestre, hogy Lukács László pénzügyminiszternek jelentést tegyenek munkájuk befejezéséről. A szakreferensek megállapodásai ezután minisztertanács elé kerülnek és ezután a javaslat végleges szövegében a képviselőház elé kerül.

UJDONSÁGOK.

Ehrlich 606.

— Dr. Marschalkó Tamás az új szérumról. —

Erdekes felolvasó-estélye volt tegnap a nagyváradi orvos-szakegyletnek. Dr. Marschalkó Tamás, kolozsvári egyetemi tanár, aki Ehrlich szérumával július óta kísérletezik a kolozsvári klinikán s aki a feltalálóval levelezésben is áll, tartotta meg nagyérdeklő felolvasását a bába-képezde helyiségében este 6 órakor, ahol tapasztalatairól számolt be a következőkben:

Az Ehrlich-féle szérum nem olyan általános gyógyszer, amely mindennemű vérbajt meggyógyít. Az eddigi kísérletek arról győznek meg, hogy csak bizonyos betegségek esetén vagy a vízérbe vagy a bőr alá fecskendezve (intravenózan oldva legkisebb 3 századrész grammmal s legnagyobb 125 századrész grammal) határozott javulást eredményez. Ilyen a lúsz, a tabes betegség, a vesebaj és a nemibajok. Utóbbi esetben azonban csak a kezdőstadiumban, mert a másod- és harmadfokú ilyenmű bajoknak már nem igen használ. A paralisiseben sem konstatálható a biztos javulás. Elsősorban azokat az érdekes tüneteket, melyek a befecskendezés után fellépnek. Ily kiütések, kelésszerű daganatok a hátán, amelyek azonban nem fakadnak ki s a végtagok felé húzódnak.

Bizonyos ideig gyomorfájás és szédülés fogja el a beteget, de egyes betegségekben ezután a javulás — ha nem egyszerre is — konstatálható. Használ a szérum szembajoknál is, pl. szemideg sorvadásaál s még több egyes speciális szembajoknál.

A kitűnő orvos számszerű adatokkal igazolta állításait s végül kimondotta azon véleményét, hogy e szérum egyáltalán nem veszélyes, mint ahogy némelyek hiszik. Sőt sok esetben, amikor higánnyal nem boldogultak a szérum jó eredményre vezetett. Világos tehát, hogy e szer nem veszélyes, legalább nem veszélyebb a higánnyal. Elmondotta, hogy sok beteget, akiket egyik-másik klinikán Kolozsvárott beoltott, később hazulról határozott javulárról értesítette. Lényeges azonban, hogy a befecskendezett folyadék-mennyiség a betegség stádiumának megfelelően.

Végül oda konkludált, hogy nagy hálával tartozik az emberiség Ehrlichnek e szer feltalálásáért, amelynek az orvosi tudomány nagy hasznát fogja venni a gyógyításban. Referens.

*** Püspöki konferencia.** A Katholikus Nagygyűlést megelőzőleg Vassary Kolos hercegprímás konferenciára hívta egybe a püspöki kar tagjait. A konferencia délelőtt 10 órakor kezdődött a budavári primási palotában. A konferencián a püspöki kar tagjai teljes számban jelentek meg. Nagyváradról Fetsner Antal vikárius jeleint meg. A konferencia első tárgya volt a Városvy Gyula halálával megüresedett állandó előkészítő bizottsági elnöki hely betöltése. A megüresedett elnöki székbe egyhangúlag Majláth Gusztáv erdélyi püspököt, tagjává pedig Csernoch János csanádi püspököt választották meg. A konferencián ezután megállapították a pápához intézendő felirat szövegét, melyben a római polgármester beszéde ellen fejezik ki tiltakozásukat Végül apróbb ügyek elintézésével a konferencia véget ért.

*** Vetítő est.** Kedden f. hó 15 én a Kath. Kör vetítő estélyén dr. Patáky Arnold kezdi meg a szünidőben végzett nagy keleti tanulmányútjának ismertetését. Ezuttal a fáraók országa Egyiptom lesz előadásának tárgya, melyet 70 pompás színes képben fog bemutatni.

*** Vasuti üzletvezetőség Nagyváradon.** Az államvasutak kiterjedt hálózata mellett felmerült a szükség, hogy a vasuti üzletvezetőségeket szaporítsák. Ez annál inkább szükséges, mert az üzletvezetőségek vonalhálózata az üzletvezetőségek központjától messze kieső s nehezen kezelhető vonalakkal szaporodnak folyton, aminek következtében a szolgálat vezetése s irányítása nagy akadályokba ütközik. Így van pl. a Nagyváradot érintő vasutvonallakkal is, amelyek üzletvezetőség alá: a kolozsvári, aradi és debreceni üzletvezetőség alá tartoznak. Így aztán egyik üzletvezetőség vonalait keresztezik a másik vonalait. Ennek célszerűtlenségét belátta a máv. igazgatósága s ezért két új üzletvezetőség szervezését határozta el s azok költségeit már be is iktatta az 1911. évi költségvetésbe. Nagyvárad város polgármestere már biztatást nyert a miniszternél, hogy Nagyvárad megkapja a vasuti üzletvezetőséget. Most már a legnagyobb buzgalommal kell a város vezetőinek utána járni, hogy valóban megkapja Nagyvárad a vasuti üzletvezetőséget, mert már Kassa és más városok is mozgolódnak, hogy megkapják ezt a fontos intézményt. Nagyváradot joggal megilleti a vasuti üzletvezetőség, nem csak azért, mert nagyvárad—debreceni vasutvonal megnyitásával Nagyváradról hét irányban és vissza naponként százánál több vonat közlekedik, de forgalom tekintetében, Budapestet is beleszámítva, a harmadik helyen áll, évi 1.107,964 utassal s a vidéki városok között csak Pozsony forgalma haladja felül valamivel. A vasuti üzletvezetőséggel bíró Arad és Szolnok forgalma felényl sincs, Debrecen csak 876 ezer. Ilyen erős érvek birtokában joggal kérheti Nagyvárad az üzletvezetőséget, de azért igyekezni kell, nehogy a nagy versengésben a forgalom szempontjából sokkal kisebb jelentőségű városok elkaparítsák élelmességükkel előlünk azt.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóci-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimök,

Gyermekruhák

Szörme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermében a leg-
elegánsabb toilettek vállal-
tatnak.

Művészeti fényképészet

DAJKOVITS E.

Nagyvárad, Sas palota.

A mai naptól kezdve rendkívül kedvezmény:

6 drb. matt platin vislőkép 6 K.

6 drb. matt platin kabinetkép 12 K.

Vászonpapíron készült képek ugyanilyen áron a legfinomabb kivitelben.
Menyegzői képekhez passepartout ingyen.

* **Halálozás.** Sulyos csapás érte a püspökségi tisztkar egyik derék, törekvő fiatal tagját, *Kardoss Kálmán* erdészgyakornokot. Édes atyja, *Kardoss Pál* csütörtökön hosszas betegség után elhunyt. *Kardoss Kálmán* éppen akkor érte a gyászbir, mikor szép sikerrel letette az erdészeti államvizsgát *Selmecbányán* s ahelyett, hogy az örömhírral boldogan jöhetett volna szülei körébe, már csak atyja ravatalához érkezett. A temetés tegnap ment végbe, a püspökségi tisztkar összes tagjainak részvételével. A szertartást dr. *Vucskics Gyula* esperesplébános végezte segédlettel.

* **Uj katonai kurátus.** *Frebiczky Ferenc* a Nagyváradról áthelyezett katonai kurátus helyébe, mint értesülünk *Boros Bertalan*, szatmáregyházmegyei áldozópapot helyezték, ki eddig *Trebinyében* volt katonai lelkész.

* **Kettősvágány a nagyvárad-velencei vasútvonalon.** A magyar államvasutak igazgatósága már korábban tervbe vette, hogy a nagyvárad-i állomás és a várad-velencei állomás között kettős vágányt létesít, mert a két állomás között az óriási forgalmat csak a legnagyobb nehézségekkel tudják lebonyolítani. Nagyvárad város színházában körülbelül három évvel ezelőtt tárgyalást tartottak az érdekelt lakosság bevonásával, de hírszerint, a második simpár részére szükséges területeket az érdekelték óriási magas összegért akarták átadni s különben is nagyon sokba kerülne ezen vonalrészén a kettősvágány kiépítése, miért is a máv. igazgatósága annak kiépítését elhalasztotta. Az állandóan fennálló forgalmi nehézségek azonban mindjobban kötetlik a két helyi állomás között a kettős vágányt s a Kórház-utcai új vasúti hidat már akként építették, hogy a kettős vágány helye legyen rajta. A jövő évben már sor kerül a kettősvágány kiépítésére. Ugyanis az 1911. évi állami költségvetésbe már be van illesztve a Nagyvárad és Várad Velence állomások közötti vonalon tervezett kettősvágány kiépítésére szükséges fedezet. Nagyvárad városának részen kell állani, hogy a kettősvágány kiépítésével kicseréljék a vonal mentén a Kálvária-utcánál, továbbá a vasúti kórháznál és a vízvezeték telephöz vezető uton levő szűk és a forgalomra nézve veszélyes kőhidakat.

* **A sarkadi iskola ügye.** A Deákne Kovács Matild tanítónő ügye tegnap ismét napirendre került a megyeházán. A képviselőtestület határozatát, melyben azt mondták ki, hogy nem építenek iskolát, hanem tovább is fizetik a tanítónőt, kiadták a nagyszalontai főszolgabírónek elintézés végett. Az ügy tegnap visszaérkezett az alispánhoz, mert a főszolgabíró nem tud vele csinálni semmit. A főszolgabíró egyébként véleményezi, hogy kötelezzék a községet, miszerint építse fel az iskolát záros határidő alatt. Az ügy fejleményeiből ugylátszik a miniszter fogja a végleges döntést eszközölni.

* **A hivatalos lapból.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Borbély Imre* helyettes tornatanítót a nagyszalontai állami főgimnáziumhoz rendes tornatanítónak nevezte ki

* **Egy belényesi leány doktorrá avatása.** Mint fővárosi tudósítónk jelenti, *Buteán Mártát* az orvostudományok doktorává avatták. Az új leány-doktor Biharmegyéből Belényessből származik és *Buteán görög* kánonok leánya.

* **Az ujki gyósi kulturbotrány.** A szabadkőművesek lapja a *Világ* kulturbotrányának nevezi azt, hogy az ujki gyósi róm. kath. iskolába járó néhány lutheránus gyermeknek akik nincsenek többen egy tucatnál, hitoktatásra máshova kell menni, ők állítólag a vasúti állomásra. Ebből aztán nagy botrányt csinált a *Világ* és szokott modorában támadja érte az iskola kegyurát, *Wenckheim Frigyes* grófot. Evvel pedig sem az iskola, sem az áldozatkész főúr nem szolgált rá a támadásokra. Mert semmiféle hitvallásos iskola sem gondoskodhatik a más vallású gyermekek hitoktatásáról, sem ahhoz közre nem működhetik semmiféle formában. Elég ha a kath. iskola befogadja tandíjmentesen a más vallású tanulókat, azt csak nem kívánhatják, hogy nekik külön hajlékot emeljenek. Ami pedig a cuius regio eius religio emlegetését illeti, ha a *Wenckheimok* ősei és *Harnekkerek* ezt tartották volna, akkor nem lenne Békésmegyének hárctnyed része, az országnak legjava földje a lutheránus tótok kezében.

* **Ninos kultusztrájk.** A Nagyvárad és a Szabadság t. é. november hó 12 én megjelent számukban, *Nagyvárad tanárok kultusztrájkja* címén olyan közleményt adtak közre, amely egyáltalában nem felel meg a valóságnak. Nem felelhet meg azért sem, mert 1. a Népevelési Egyesületnek t. hó 11 én d. u. 5 óraker tartott választmányi gyűlésen jelen sem voltam: éppen ebben az órában a dr. *Hoványi Géza* országgyűlési képviselő ur elnökele alatt tartott iskolabizottsági ülésen voltam elfoglalva; 2. mert a Népevelési Egyesület választmányi gyűlésén a szabadiskola ügye, mint az elnökségtől értesültem, szóba sem került. Nagyvárad, 1910. nov. Dr. Kovács S. János, igazgató.

* **Milyen iskolák kaphatnak állami támogatást?** Bisztraujfalu község görög keleti iskolájának fenntartói kérelemmel járultak a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy az iskolában a kinevezendő új tanító részére évi 600 korona államsegélyt folyósítson. A miniszteriumból tegnap érkezett le a kérelem elintézése. A miniszter leiratában kijelenti, hogy ezuttal nem nyújt segílyt, hanem csak akkor, ha az új tanítót már kinevezik és a tanító minden tekintetben megfelel a kivánalmaknak. A miniszter külön kiköti, hogy az új tanítónak tökéletesen kell birnia a magyar nyelvet.

* **A tanárok a kultuszminiszternél.** Egy tanár (aki a kapuban várta a küldöttséget): Nos hogy felelt a miniszter?

Egy deputátus: Szekundára, de sajnos, nem lehet megbukadni.

Kakas Márton.

* **Templomi szövetkezet** Nagykerékiben ezelőtt 30 évvel építettek az orthodox izraeliták imaházat. Pár hónappal az ottani felekezeti tagok mozgalmat indítottak, hogy a nagykeréki imaházat fiókegyházzá alakítsák. Az erre vonatkozó alapszabályokat fel is terjesztették a vallás és közoktatásügyi miniszterhez. Az alakítók azonban az alapszabályok szerint nem fiókegyháznak, hanem *templomszövetkezetnek* nevezték el az új egyházat. A miniszter ezt az elnevezést a leghatározottabban kifogásolta s kijelentette, hogy az alapszabályokat nem hagyja jóvá, mert templomszövetkezetet a törvények nem ismernek.

* **Fizetése képtelenség.** A bécsi hitlezői védegyelet jelentése szerint *Berger és társa* nagyvárad-i kereskedő cég fizetése képtelen.

* **Szénegzbetegedés.** *Tyirityó Dávid* 45 éves napszámos a Léderer és Kálmán gyárban a tegnapi éj folyamán szénegz mérgezés következtében megbetegedett. Nevezett ugyanis, aki a Léderer és Kálmán gyárban mint éjjeli őr van alkalmazva, bement melegedni a gyártelep egyik épületébe, melyet mostan átalakítanak és coacs kályhakkal fűtenek és ajtó-ablakot berakva, elaludt. Alvás közben a fejlődött szénegztől rosszul lett s ember s reggel 7 óra körül már *Pető Károly* kőműves *Tyirityót* a földön fekvő, eszméletlenül talált. Először azt hitte, hogy alszik, majd midőn látta, hogy nem mozdul, értesítette a mentőket, akik beszállították *Tyirityó Dávidot* az izr. kórházba, ahol sikerült életre kelteni.

x **A Székely-féle javaslat és a jogi vizsgák.** Mint hogy a Székely-féle javaslatból pár hónap mulva törvény lesz, mindazok, akik a törvény életbeléptéig doktorátust nem szereznek, csak két évvel később lehetnek önálló ügyvédek. A kik azt akarják, hogy az új törvény reájuk ki ne hasson és így egy-két évet nyerjenek, forduljanak a dr. *Dobó jogi szeminariumhoz* (Kolossvár, Bolyai u. 2.) melynek segítségével hat hét alatt letehetnek egy szigorlatot. Ez annál is inkább tanácsos, mert a beállott egyetemi rendszerváltozások következtében a szigorlatok anyaga aránytalanul megnagyobbodott. Az intézet kikölcsonzi tankönyveket helyettesít, az összes szigorlati kérdéseket felölölő jegyzeteit, melyekből otthon előkészült jelölteket rövid rekapituláló kurzus során készít elő. A »Jogi vizsgák letétele« c. most megjelent könyvet díjmentesen megküldi.

CZAPFALVI JÓZSEF	
mázoló, épület és bútortestő	
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.	
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.	
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és bútorok festését, kerti bútorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek	
Tisztelettel Czapfalvi József.	
358	358

Szőnyeg Függöny Flanel- és utazó takarók. **CZILLÉR IMRE**
 Paplan Linoleum és viasz-vásznak, Brassói és Pinkafői lópakró-
 czok legnagyobb választéka nagyáruházában
 KELETI-PERZSA- ÉS SMYRNA SZÖNYEGEK.
 Költözés miatt mélyen leszállított árak!

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Allandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöl-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

* **A Félix-fürdő téli szezonja.** A Fé-
lix-fürdő Magyarország legidősebb és leghatékonyabb gyógyító forrása s mégis tíz évvel ezelőtt ugyszólván csak itt a város környékén ismerték, csak éppen a közvetlen közelségből keresték fel azok, akik biztosan gyógyulni akartak. Kellett egy hatalmas energiájú modern ember, egy akadályokat nem ismerő, és mindent áldozó ember, mint *Komzák* Alajos, a fürdő szerencséskezű bérlelője, aki egy évtized alatt bámulatos agilitással és önteláldozó munkával paradicsommá varázsolta át a Félix-fürdőt, melynek híre már az ország határain túl is eljutott s a legnevesebb fürdők sorában emlegetik. A gyógyulást kereső emberiség országszerte hálaosan méltányolja a fürdő-bérlelő évek óta kitünően bevált ujtását, a téli kurát, melyet mindenkori számosan keresnek fel a legmesszebb vidékről. Az új kúra lehetővé tette a csodás gyógyvíz téli használatát s így egész éven át állandóan tart a Félix-fürdő szezonja. A fürdőt ehhez képest minden képzelhető modern kényelemmel rendezték be, felépítették az új Anna-lakot, 25 káddal bővítették a fürdőket s még újabb egyéb építkezéseket is végeznek, úgy, hogy a Félixbea télen is mindenki kedves otthonot talál. A bérlelő kiváló előzékenységével pedig minden módon igyekszik biztosítani a legkellemesebb tartózkodást. A téli kúrára már igen sok vendég érkezett.

Különlegességek rövidárúknak.

Keztyük, fátyolok, ha-
risnyák, shawlok és
gombok kiárusítás
miatt nagyon olcsón
lesznek elárusítva

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében november hó 13-án a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. **Elektra.** (*Sophokles tragédiája*) 2. Az óra. 3. Francia hadgyakorlat. 4. Az árulás. 5. Dráma egy filmgyárban. 6. A pillangó. 7. Muki a színházban. 8. Vizesések Tirolban. Beléptidj nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kittinő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örlei kávéház-tulajdonosok.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern**-nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Mindenki meggyőződést szerezhet arról, hogy a karácsonyi vásárra nagy választékban

órák, arany és ezüst ékszerek minden versenyt :: kizárva mily olcsóak ::

s így nem holmi selejtes, hanem jó minőségű órát és ékszert nagyon olcsón lehet vásárolni

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerésznél
Rákóczi-ut.

Telefon 630.

Vasuti órák.

x **Sürgős megbízásunk van 10 000.000** kvrona törlesztéses jelzálogkölcson elhelyezésére I. és II. helyre földbirtokokra és nagyobb városokban levő házakra, 4 és fél százalékos kamatra. Kölcsonok a legmagasabb becsérték két harmad része erejéig a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyeztetnek. Felvilágosításul költségmentesen szolgál: **Propper és Örlei** bank és váltóüzlete Budapest, IV. kerület, Andrassy-ut 32.

Törlesztéses kölcson!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

x **Érdekes fogadás** dőlt el a napokban egy fővárosi szállóház disztermében, hova ez alkalomra nagyszámu előkelő urakból álló társaság gyűlt össze barátságos vacsorára. A fogadást két fiatal mágnás tartotta, az egyik németországi volt, a másik magyar. Ez utóbbinak a nevét a képviselőválasztások óta gyakran emlegetik, mint egyikét a jövő férfianak. A fogadás száz üveg francia pezsgőbe, ötven üveg cognacba s a vacsora költségeibe ment. Négy hónap előtt ugyanis egy főuri estélyen a magyar mágnás azon disputált össze a németországgal, hogy ez utóbbi a magyar bortermelésről s általában a magyar borokról igen becsérelőleg nyilatkozott, a rajnai borokat ellenben egekig magasztalta. „Meddig hazai borainkat a német és a franciák összevásárolják, kiviszik s aztán idegen vignetta alatt megint behozzák, sőt meddig boraink kivonatát, a magyar cognacot is ily módon utaztatják ki és be az ország határain, sőt Németországba is, addig semmi okom nincs félteni a magyar bortermelést.” A német mágnás kételkedni kezdett, különösen az utóbbi adat valódiságában s erre történt a fogadás. A feltételek szerint a magyar gróf augusztus 28-án esti 9 óráig kétségbevonhatatlan bizonyítékkal volt köteles szolgálni a felől, hogy a magyar cognacot francia kereskedők csakugyan francia vignetta alatt árulják. A gróf a dolgot igen egyszerűen oldotta meg. — Rendelt különböző németországi városokból jóhírű cégektől cognacot s a küldeményeket, szám szerint tizenhetet, felbontatlan állapotban felszállíttatta az étterembe. A zsűri egymásutau bontotta fel a csomagokat s az eredmény az lett, hogy a tizenhét küldemény közül ötben olyan cognacot találtak, melyről kétségtelen bebizonyítható volt a magyar eredet. Két üvegen még a magyar vignettát is megtalálták a francia alatt, három üvegről a magyar vignetta le volt ugyan kaparva, az üvegek azonban esalhatatlan bizonyítékot nyújtottak. Összehasonlították ugyanis az Esterházy Géza-féle cognacgyár üvegjeivel s ugyanazonosaknak találták ezekkel. Sőt a palackok elzárása is érintetlen volt még s bennük ugyancsak az Esterházy cognac-gyár dugóit találták meg, valamint hogy a fentebb említett két üvegen beragasztva talált magyar vignetta is ugyanazé a gyaré volt. Konstátálták továbbá azt az érdekes körülményt is, hogy az a küldemény, mely Lipséből érkezett, azokból a cognacokból volt, melyeket az Esterházy-cognacgyár a lipcei kiállításra küldött s ott velük nagy aranyérmét nyert. Ezekkel tehát az a mulatságos dolog történt meg, hogy a lipceiek orra elől megvette egy francia cég — s aztán francia vignetta alatt s drágán egy lipcei cégre szóta rá. A német báró, mikor e tények világosak lettek előtte, szó nélkül kifizette a fogadást s felfogadta, hogy ezentul több respektussal fog viseltetni az Esterházy-cognac iránt.

ELITE-kávéház megnyitása.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke intelligens közönségét értesíteni, hogy a BÉMER-téren levő **MOLNÁR**-cukrászdát megvettem s annak helyiségeit a mai kor kívánalmainak megfelelőleg teljesen ujonnan, előkelő kényelemmel berendezve

„**ELITE**” KÁVÉHÁZ elnevezés alatt, f. hó 15-én, kedden reggel megnyitom.

Szives pártfogásukat kéri mély tisztelettel **KURTÁG D. DEZSŐ** kávé.

:: A hölgyközönség kényelmére kávéházamat finom szolid alapon ::

Cukrászda szerüen vezetem,

állandóan a legfinomabb torták, mignonok, ugy a reggelihez, mint az uzsonnához friss vajás sütemények, valamint minden egyéb cukrászati különlegességek lesznek kaphatók.

Kittinő tekeasztalok, játékszobák, az összes bel és külföldi lapok, elsőrendű italok, színházi vacsora különlegességek a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett állanak a n. é. közönség szives rendelkezésére. — Előre is ígérem, hogy minden igyekezetemmel azon leszek, hogy nagyrebecsült vendégeim kávéházamban kellemesen és otthonosan érezzék magukat.

Nagy karácsonyi occasio
November 12-től

Radó és Kertész

női divatruházában Kossuth-utca
2. mind friss szép új árukat nem
kiselejtezett parti áruk.

Bluz selymek 43—70—110
Bluz bársonyok 58—70—95
Bluz szövetek 120 széles 55

ruha és kosztüm kelmék 120 széles
43—70—85—110, kész fehérne-
müeket most feltűnő olcsón,
valamint az összes raktáron
levő cikkek leszállított árakban.

* Ha olcsón akar vásárolni, forduljon bizalommal Cziller Imre nagyruházába, ahol költés miatt, mélyen leszállított árak mellett szőnyeg, függöny, paplan és linolium áruk a legolcsóbban szerezhetők be. Felhívjuk olvasóink figyelmét lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel
HÄBER és TÄRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

IRODALOM.

Hatszáz szám Magyar Könyvtár.
A Lamper-Wodianer cég nagy vállalata a mostani sorozattal ismét jubiláris állomáshoz érkezett: most adta ki ugyanis hatszázadik számát. A sorozat, mely ez ünnepi számot magában foglalja, ismét a régi, jól bevált csapáson halad: adni a legjobbat a régi klasszikus irodalomból, lehetőleg új fordításokban, adni a legérdekesebbet a modern szépirodalomból és végre gondoskodni olyan olvasmányról is, mely amellett, hogy lekötötte a felnőttek figyelmét is, mégis első sorban az ifjúság képzését van hivatva szolgálni. Az első kategóriából most egy *Shakespeare*-darabot kapunk, még pedig — mert a »M. K.« még e részben is igyekszik aktuális lenni — III. Rikárdot, melyet a Nemzeti Színház a jövő héten fog előadni új betanulással, természetesen abban az új fordításban, mely itt megjelenik. Ez a fordítás *Radó* Antalnak, a »M. K.« szerkesztőjének munkája, kinek a műfordítás terén elért nagy sikereit méltó módon fogja gyarapítani. — A második kategóriából egy igazán érdekesítő francia elbeszélést kapunk, mely

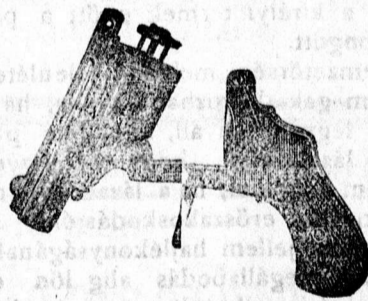
szintén dicsekedhetik az aktuális előnyével, amennyiben meséje a léghajózás körül forog. Címe: »*As auto-immobilis*« és szerzője Maurice Renard, egy nálunk még kevésbé ismert újabb elbeszélő, aki nagy mestere az eféle tudományos fantazmagóriáknak. A fordítás *Benedek* Morcell jeles tollát dicséri. — Végre a harmadik kategóriához tartozik maga a jubiláris 600. szám, melynek a »M. K.« számára való átengedésével nem kisebb ember fejezte ki a vállalat iránti elismerését, mint *Vassary* Kolos hercegprímás. Hogy a biboros főpap mily kiváló művésze a szónoklatnak, mindenki tudja; de sem egyházi, sem egyéb alkalmi beszédei eddig nem voltak összegyűjtve. Annál nagyobb örömmel fogja venni minden tisztelője, hogy most legalább egy részük hozzáférhetővé lesz a nagy közönségnek és hozzáférhetővé lesz kivált a tanuló ifjúságnak, mely kevés sebb mintaképpét olvashatja a szónoki művészetnek, mint *Vassary* Kolos e kis remekeit. Az összegyűjtés és szerkesztés munkáját egyébiránt nem maga a primás végezte, hanem *Keményfy* K. Dániel esztergomi püspök, egyike a magyar tanügyi irodalom legjelesebb szakembereinek. Ime, ezeket nyújtja a »M. K.« ez újabb stációján pályafutásának. Teljes jegyzéket ingyen küld birtokosok a kiadóhivatal (Andrássy-ut 21.) vagy bármely könyvkereskedés.

TANÜGY.

A főlegyházi iskola bezáratása.
Biharfölegyházán tudvalevőleg a szalárdi főszolgabíró bezáratta a református iskolát, mert az egészségügyi követelményeknek nem felel meg. Tegnap az iskolaszék elnöksége kérelemmel fordult a közigazgatási bizottsághoz, hogy engedje meg az iskola megnyitását. Az iskolaszék elnöksége igéri, hogy a jövő év nyarán a hiányokat pótolni fogják.

Nőtlen közhivatalnok középkori, házasság céljából ismerettség hiányában ez uton keresi háziasszonyt nevelt tisztességes leány, vagy gyermektelen özvegy ismerettségét. Hozomány megkívántatik. Arcképpel ellátott leveleket „Közhivatalnok” címen, post restante főpostára kér. 29

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló **SCHULLER ÁRPÁD-féle puskaműves üzletet**

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécsen 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécsen, 1907. kiállításon Pécsen. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezesseget vállalom. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,
puskaműves,
Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits-palota.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap d. u. Párisi élet. Este: Mikádó.
Hétfő: Beulemans kisasszony házassága.
Kedd: Mikádó.
Szerda: Bőregér.
Csütörtök: d. u. Hajduk hadoagya. (Ifjúsági előadás.)
Péntek: Luxemburg grófia.
Szombat: Mikádó.
Vasárnap: d. u. Erdészleány, este: Karenin Anna (ujdonság).

Mikádó. Ma este rég nem látott kedves darabot elevenítenek fel a Szigligeti-színházban. Sullivan Artur hódító operettje, a »Mikádó« kerül előadásra új betanulás mellett. Naukl-Pót Károlyi Leona, Inia-Ininot Bihari Böske, a férfi szerepeket Leóvey, Kassay, Kabos és Vank játsszák. Az ujdonságszámú menő repris a hét olyamáu még kétszer megy.

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszerezni, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.
Nagyvárad, Szt. János-utca.

ZENE.

Burmester és Stefániai. Nagyvárad hangversenyközönsége december elsején egy régi, kedves ösmertőst látja viszont a Vigadó pódiumán: *Burmester* Villit, aki, még jól emléksznünk rá, háromszázakkor diadallal ment el körünkben, melyet kevés hangverseny művész élt meg Nagyváradon. *Burmester* Németországban jár hangversenykörut. A múlt héten Berlin legelőkelőbb koncert-teamében játszott s e szerepléséről úgy emlékeznek meg a *Berliner Tagblatt*, *Lokalanzeiger* és a többi nagy lapok olyan mint egy olyan tenoréről, mely minden alkalommal, ahányszor látjuk; új fölfedezésként hat. Tavaly óta írják a berlini lapok, mintha még hatalmasabb lett volna kifejező ereje, virtuozitása elvész a hallgató előtt, hogy amiatt erősebben hasson művészségével. Hogy valami jellemzőt mondjunk sikeréről — a koncert végén, amikor elnémult lassan a taps, megjelent a pódiumon, a művész impressziáriója s kijelentette: Eppen most állapodtam meg *Burmester* urral, hogy januárban megismétli mai estejét. A már kiféle haladó tömeg erre megfordult s akkora óvációt czapott az impressziáriónak, hogy ez alig tudott hova lenni örömeiben.

Ennyi *Burmesterről*.

Ami társát *Stefániai* Imrét illeti, őt nem kisebb dicsérettel halmozta el, úgy a kritika, mint a közönség amerre eddig megfordult. Pedig ő is sokfelé szerzett magának jó renomé.

Ide csatoljuk a hangversenyrendezőjének *Vidor* Manónak azt a közlését, hogy az előjegyzett bérlet-jegyeket könyvkereskedésben (Rákóczi-ut) már hétfőtől kedve át lehet venni.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

TÁVIRATOK.

Tolsztoj eltűnt,

Pétervár, nov. 12.

Jenajja Pojanából jelentik, hogy gróf Tolsztoj Leó nyomtalanul eltűnt. Senki sem tudja, hol van. Az egész országban keresik. Levelet hagyott, melyben röviden ír.

Elvonul a világtól, hogy hátralevő napjait olyan helyen tölthesse, amelyet senki ember fia föl nem talál.

Eltűnését sokféleképen magyarázzák. Oroszországban óriási az izgalom.

Válság Angliában.

London, nov. 12.

Asquith miniszterelnök tegnap elhagyta Londont és Szandrikhamba ment, ahol György király ezidő szerint tartózkodik. A miniszterelnök nagyszabású intézkedéseket tett, hogy ne tudják meg elutazását. Asquith Szandrikhamban több óra hosszáig tanácskozott a királlyal s a tanácskozás eredményét titkolják. A Petit Parisien londoni tudósítója jelenti, hogy Asquith a király elé rendeletet terjesztett aláírásért, amely a parlament feloszlatairól intézkedik. Azt hiszik, hogy e határozatot a legközelebbi minisztertanács után azonnal fogantatosítani fogják.

Elfogott betörő.

Szeged, nov. 12.

(Saját tudósítónktól.) Mayer Miksa bankjába az éjjel a pincén keresztül betörték és onnan a kézi pénztárból 12000 koronát vittek el. A tettes egy zsebkést hagyott hátra, melyről a legutóbb elbocsátott szolgára ismerték. Hegedüs Károlyt, a volt szolgát letartóztatták, amikor mindent bevallott.

Simon kontra Petrovics-ügy.

Szeged, november 12.

Simon kontra Petrovics-ügyben a vád és védelem foglalta el a tegnapi napot. A vád képviselője Petrovicsot rágalmozás és becsületsértés vétségében kéri büntetésnek kimondani. Ítélethirdetés vasárnap délelőtt 9 órakor lesz.

Zátonyra került hajó.

Plymouth, nov. 12.

A Wally-gőzös, amely az angol-amerikai kikötők között szokott közlekedni, Póra mellett elmerült. A hajó zátonyra került, mielőtt a mentő csónakot tudta volna leengedni. Néhány utast és matrózt megmentettek.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irtta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

136

XXIX. FEJEZET.

Majd beszél a vér.

»Jöjjön ki!» »Mutassa meg magát!» »Ott van a király!» »Melyik?» »Az a hajporos és fodros ujj.» »Miért nincs a királyné az erkélyen?» »Elfutott Auszriába csapataiért.» »Ostobaság, látom kijönni; nem fél ő ma át megmutatni; nem félt soha. Utoljára is jó királyné ő!» »Ej! egy jó királyné otthon ül és kötésével van elfoglalva.» »Soká éljen Maria Antoinette és a király és a hadsereg és a nemzet-örség! Sokáig éljenek mindnyájan s le mindenel, a mi a nép ellen van!»

Ilyen kiáltások hangzottak a tarka tömegből, mely részint utcai csöcselékből, részint egyenruhás emberekből, részint a cubbok küldötteiből, a nemzet-gyűlés tagjaiból állt s Versaillesben a királyi termek előtt a palota udvarán tolongott.

A nemzetörség, melynek jelenléte az egész fölkelést megakadályozhatta volna, ha pár órával előbb fegyverben áll, anuyiban pajtáskodni kezdett a lázadókkal, hogy belegeyezett, mi szerint nem fog löni, ha a lázadók tartózkodnak minden további erőszakoskodástól.

A francia jellem hajlékonyságának megfelelően ezen megállapodás alig lőn elfogadva, midőn az máris lekesült szövetséggé vált.

Katonák és sanscullettek átölték egymást, együtt ittak, kicserélték a vörös hálósipkákat és háromszintű kokárdákat, egymást a hősök leghősebbeinek mondták és úgy tolongtak a palota udvarán, hogy alkalmat adjanak a királynénak, megismerni érzelmüket s egyet-érteni nézetükkel.

El lőn határozva azok által, kik a polgárkatonaságnak parancsoltak s most a helyzet urai valának, hogy ő felségeik vonuljanak be azonnal Párisba a nemzettől kísérvé, tüntetőleg, mintha saját önszántukból mennének.

De a legelsőbb rendű és legostobább fölkelők közt eiterjédt az a hír, hogy a király és királyné megszöktek és az országoól kimenekültek.

Szükséges volt megnyugtani a tömeget, hogy zákmányukat még kezükben tartják; azért is a vezetőik neki biztatták a tömeget, hogy az ablakok alatt rekedtre kiáltás magukat, míg ő felségeik megjelennek.

Lajos kijött szokott egykedvűségével. Arca tán egy árnyalattal, halványabb, s tán valamivel nyomottabb kifejezés lehetett rajta a szokottnál, de más tekintetben ugyanaz a La-

jos volt ő, a kit megszöktek szidni, sajnálni, neveltségessé tenni, carrikirozni, a szerint, amint azt a pillanat ötlete vagy a nap viszontagságai kívánták. Még a legmegrögzöttebb köztársasági is a gyenge ellenfél fölött aratott hitvány diadalnak tekinthette, így kényszeríteni jámbor uralkodójukat, de nevének elhatározott bátorsága iránt csodálattal voltak, mely nem volt éppen összeegyeztethetetlen gyűlöletükkel, s mely félelemtől sem volt ment egészen.

Ha a királyné szabad maradna, mit sem használna elfogni a többieket, s a tömeg intelligensebb osztálya még hangosabban ordítá, mint a csöcselék: »A királyné! a királyné!»

Mária Antoinette kijött az erkélyre, magas ünnepélyes alakjával, szokott méltóságával s a szokottnál nagyobb büszkeséggel, kézen fogva a dauphinet és hugát. »Vigye el a gyerekeket, nekünk nem kellene gyerekek!» ordítá egy vad sansculotte, feltartva puskáját az erkély felé, tán részeg hercegecséből, talán vérszombjól.

— Gyerek vagy magad; s elég gondot adsz tizenkét embernek; nesze itt egy ütleg a fejed bubjára, hogy nyugodtan viseld magadat! — kiáltá Vereskonty mámi, kicsavarva a kovás puskát ez ember kezéből s homlokba ütve őt annak az agyával úgy, hogy eszméletlen rogyott a lábai elé.

A tömeg nevetett és tapsolt. — Soká éljen Bouillon mama! — kiálták. — Eljen sokáig Mária Antoinette!

De oh! a megvetés azon a sápadt előkelő arcon! A figyelmeztetés, hogy bocsássa el gyermekeit, nem kerülte el a királyné figyelmét s mialatt előre jött, hogy a népre letekintsen, azt hívé, eljött szembe nézni halálával.

Az erkély vasrácsozatához támaszkodva, szorosán szemügyre vette a felnéző arcok tengerét, nem kevésbé rettenthetlenül, mint tejedelmi ősei szemügyre venni szokták ellenségeiket, kik ellen lándzsát ragadtak; de mily egészen mások voltak a királyné érzelmek, mint a vértezett pajzivóké, kik csak magukhoz hasonló becsületes ellentél fölött iparkodtak diadalt aratni.

Nem! O egyedül állt ott, hogy hátlanságot fogadjon el, hol jótéteményeket tett; hogy bántalmazást szenvedjen, hol joga volt a tiszteltetre; és az egyedüli fegyver, melyet viselt, saját bátorsága volt; egyedüli szövetségese, melyre számíthatott, saját önteláldozása és jogérzete.

Mily büszkének látszott, mily szépek és oh, mily szomorunak! Feltartott fölvel, hátra-vont vállal s egész alakjában kimagasodva, úgy nézett ki, mintha itt a végszükségben egy hüvelyit nem adhatna fel a veleszületett fenségéből s mintha egy lázadó bántalma vagy egy gyilkos lövése elől királyi alakját egy hajszálynira sem akarná elrejtteni.

És ez volt az az arc, melyet ezren tolongtak üdvözölni a határon át, midőn Mária Antoinette neve jelenté mindazt, ami a legfényesebb, legszebb és legboldogabb Franciaországban, midőn egy rossz tekintet árulás; egy hirtelen szó felségsértést jelentett volna a királyné-

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Biharmegyei Pénzüntézeteti Tisztviselők Szövetsége által rendezendő közgazdasági érdeklő felolvasások megnyitására sikerült a vezetőségnek *Hofbauer Pált*, az Osztrák-Magyar Bank volt főnökét, a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatóját megnyerni. A felolvasás tárgya a *jegybank szervezetére* vonatkozó, ami egyrészt a felolvasó egyénisége, másrészt a *most folyó szabadalmi tárgyalások* révén, nagy érdeklődésre tart majd számot.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

TATRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyváradi, Össli-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárműket és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

1627—1910. sz. Nagyváradi I. sz. Káptalantól. Hirdetmény.

A nagyváradi latin szertartású Káptalan ezennel közhírré teszi, hogy az adományozása alá tartozó évi 500 kor. „Novák Mária“-féle ösztöndíj az 1910-11. iskolai évre adományozás alá kerül.

A pályázati határidő 1910. évi december 15-ik napja bezárólag.

Ezen ösztöndíjra pályázhatnak első sorban Novák vagy Jedlicska nevű olyan középiskolai keresztény tanulók, kik az ösztöndíj-alapító Jedlicska Gusztávné Novák Máriával, vagy ennek férje, Jedlicska Gusztávval vérségi összeköttetésben vannak, másodsorban az ezen vérségi összeköttetésben levő, habár más nevet viselő keresztény középiskolai tanulók, harmadsorban végül a Nagyváradi létező középtanodák valamelyikét látogató r. kath. vallású, szegény, jó erkölcsű s jól tanuló árva ifjak, vagy olyanok kiknek anyjuk özvegy.

Az ösztöndíjat elnyerni óhajtó ifjak tartoznak ez iránti kérvényüket a vérségi összeköttetést igazoló s tanulmányaikat, és illetőleg vagyoni állapotukat s árva voltukat feltüntető okmányokkal

felszerelten a fent kitett pályázati határidőn belül a nagyváradi I. sz. Káptalanhoz betérjeszteni.

Ezen ösztöndíj minden évben adományozás alá kerül.

Kelt Nagyváradon, 1910. okt. 31.

Nagyváradi I. sz. Káptalan.

Értesítés! Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája

Nagyváradi, Szacsray-utca 81. -:- Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belpátfalvai cementgyárából.

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák képviselője Sugár Vilmostól.

Gázberendezések, coks és kátrány. A nagyváradi legkiszegyer képviselője.

Műszaki cikkek. Motorok, fűtőberendezések, fém- és üvegtárgyak, gépek, jéggépek, hűtőszelvények stb. a Béni Kőnigsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki cikkek, kenő és ásványolajok.

Bankosztály. Jelzalog kölcsönök közvetítése, értékpapírok adás-vétele, kereskedelmi és iparvállalatok finanszírozása.

Ingtalan forgalmi osztály. Mint a Házépítő és Telek adásvételi Részv. Társ. ügyvezető igazgatója a legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

Eredeti Meidinger-töltő, szellőző és szabályozó kályhák, központi fűtésre szolgáló kalorifórek, szellőzőrácsok minden nagyságban

Folytonégő (Dauerbrand) kályhák. Legokosabb fűtés. A hideg beálltával egyszer kell beütni és egész télen át ég. A szobákban kellemes meleg.

Eisler és Vörtes
Meidinger kályhák gyára
Budapest, VII., Andrássy-u. 41.

Árjegyzék és költségvetések bérmentve.

*Gyorsan pusztul a bőr sezt Ön bájja,
Ha Fernolent NIGRIN-jét nem használja.*

A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.

**Jóság,
ár és
súlyra**

kell a szappan összehasonlításánál és bevásárlásánál ügyelni. A világ egy szappana sem éri el a

**Schicht
szarvas
szappanát**

minden jó tulajdonságában, tisztaságában, mosóképességében, lágyágban és olcsóságában.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

XL-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett 20.738 készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. és kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1910. december 15-én fog megtartatni.

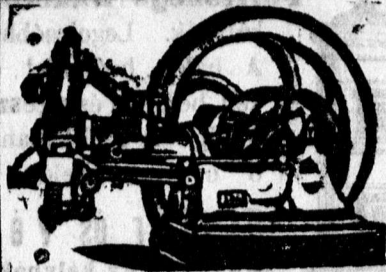
Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III ker., Vorderer Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytösdékekben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatként ki. A sorsjegyek pórtómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Drezdai Motorgyár R.-Társ.

Németország egyik legrégebbi és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányu benzín-, nyersolaj-, gáz- és petróleum-motorokat és locomobilokat valamint szivó gázmotorokat.

!! Meglepő újdonság !!
EGYETEMES GENERATORUNKKAL
a tényleges lövő óránként csak körübelül 1 fillérbe kerül.

Főképviselet:

Gellért Ignác és Tsa
Budapest, Teréz-körút 41. Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás.
Kedvező fizetési feltételek

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Magyarázat!

Hogy mennyire köztudomás a közönségnek az a tény, hogy a

kolerajárvány

veszélyének esetén a tisztaság mellett

legjobb óvszer

az Esterházy-cognac

annak legjobb bizonyítéka a rendkívüli fogyasztás. Hivatalosan, közjegyzőileg meg van állapítva, hogy Esterházy cognacgyár két Egrott-féle főzőkészüléke

1,752.000 liter bor

termelőképességet foglal magában. Ez az óriási szám legjobb bizonyítéka annak, hogy a közönség tudja, mivel védekeznek a KOLERA ELLEN.

Ez a magyarzata a rendkívüli fogyasztásnak. Az Esterházy-cognac mindenütt kapható!

Központi iroda:

Budapest, V., Csáky utca 14. szám.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényel, oszúnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.- és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlanhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezen izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön céla épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lövőtől 12 lövőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Őszi és téli

új divatkelmek

nagy választékban

már megérkeztek

az eddigi kelmektől teljesen eltérő szövésű és színű finom costüm kelmek páratlan nagy választékban.

Szövetraktáram

egyik különleges osztályát képezi hatalmas választékban speciális

fekete és tegethof

costümkelmek,

melyek külön kikészítésünk által teljesen cseppmentesek és nem fényesednek ki

Állandó nagyraktár
selyem és disz dolgokban.

Menyasszonyi kelengyék

női és férfi fehérneműek, vászon és asztalneműek, szőnyeg és függöny óriási választékban.

Olcsó szigorú szabott árak.

Leitner Márton

országoshírű divatháza

Zöldfa-u. 5. Saját ház.

Telefon: 413. szám.

Minták v idékre bérmentve küldetnek.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat

Nagyvárad, Rákóczi-ut, 5.

Telefon és interurbán: 914.

A Magyar Siemens Schuckert művek képviselője. o-o Tantalámpák gyári raktára. o-o Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását, telefon, telegráf, villámhárítók, csengő és jelző berendezéseket és javításokat. Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat, izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Különlegesség: Szabadalmazott „SIMPLEX” vizszűrők. Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Reichel Henrik,

elektro és gépészmérnök.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség szíves tudomására adni, hogy női szabó műhelyemet **Szaniszló-utca 4. szám alá helyeztem.**

Angol és francia munkát a legszolidabb árban készítek.

Tisztelettel

Karkusz Sándor.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitűnő** hirtű nevű

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sassal szemben.)

Kávéház megnyitás!

Alulírott van szerencsém tisztelettel értesíteni, a n. é. közönséget, hogy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

Kávéházat

nyitottam. Főtörekvésem oda irányul, hogy nagybecsű vendégeim meglegedéseit kiérdemeljem. Elsőrendű italok és kitűnő étkekről gondoskodtam. Figyelmes kiszolgálás és előnyös árak. Kiváló tisztelettel:

Buksz J.

a Viktória-kávéház tulajdonosa.

Nagy Sándor-utca 4.

az orsolyák bérpalotája mellett.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percnire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda

R.-T.-nál.

„VITOL”

Kiváló szer **köszvény, osz, hasogatás, rheuma-szaggatás** ellen.

Este a fájdalmas testrészt be- dörzsölnöd.

Kapható:

az „Arany Kereszt” gyógyszerárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)

216

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában **RÁKÓCZI-UT 3. szám.**

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A Z I G A Z,

hogyan sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Most szüret után, édes must, karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonások polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsora —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szallodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szalloda, vendéglő és kávéház bérlője.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Félix-fürdő téli és nyári gyógyhely

Európa leggazdagabb kénes hévízforrása Vizhőfoka 49° C.

—: 17 millió liter víz napi mennyiség. —:

Csúz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen.

1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javult a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. Penziórendszer október hó 1-től május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba, világítás —: hetenként 49 koronába kerül. —:

A Viktor-szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménynyel használni. —:

Posta, távirda, interurban telefon, állandó gyógyszerár a fürdőtelepen. —:

== Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság. ==

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

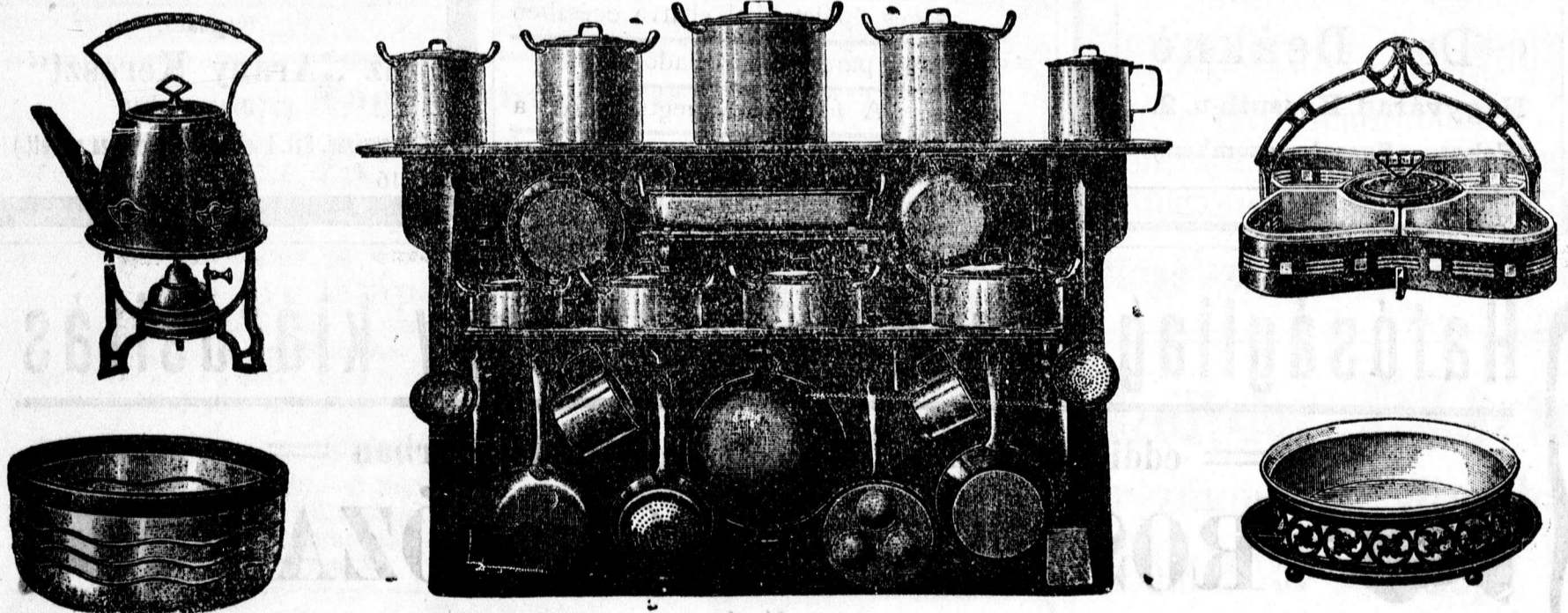

Petrozsényi, salgótarjáni, karwini és poroszszén, kovácsszén, gázyári-lupényi és karwini bányacox, ipari és háztartási célokra

Salamon Jakab és Ta. cégnél.

Budapest, V. Erzsébet-tér 5.

:: Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73. 98. ::

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyben és vidéken 390.